

KATONAI SZERVEZETEK ÉS A NYÍLT FORRÁSÚ INFORMÁCIÓGYŰJTÉS

Az adatgyűjtés, információszerzés hagyományosan mindig a különféle hírszerző szervezetek feladata volt, amit nyílt és titkos eszközökkel végeztek és végeznek. Ezen eszközök és az ezekkel kezelhető információforrások kizárólagosan e szervezetek számára voltak elérhetőek. A helyzet mára jelentősen megváltozott. Mások lettek a hírszerzés¹ fő feladatai, céljai, illetve változott az a céljaik elérése érdekében bevethető eszközrendszer. A hidegháború megszűnésével új célok illetve feladatok állnak e szervezetek előtt. Ilyenek lehetnek a terrorizmus, nemzetközi bűnözés, gazdasági, ipari hírszerzés, környezeti ártalmak, helyi háborúk, villongások, a túlnépesedés, migráció. Változott, átalakult a rendelkezésre álló eszközrendszer, a technológiai fejlődés és az „információ-robbanás” új lehetőségeket teremtett meg, sok eddig csak az érintettek szűk köre számára hozzáférhető információforrás — pl. katonai bázisok műholdas felvételei — nyilvánosan, bárki számára elérhető lettek. A hírszerzési tevékenység során az információs források minél szélesebb körének alkalmazására törekszenek. A teljes spektrumú (all-source intelligence) hírszerzésre valószínűleg csak a nagyhatalmak képesek. Ennek egyfajta, kategorizálása lehet az alábbi²:

- klasszikus, ügynökökön alapuló hírszerzés (Human Intelligence vagy HUMINT)³;
- különféle technikai eszközökön alapuló hírszerzés (Technological Intelligence vagy TECHINT)⁴:
 - műholdas, képalapú információk (Imagery Intelligence vagy IMINT)⁵;
 - elektromágneses spektrum detektálása (Signals Intelligence vagy SIGINT)⁶;

¹ Hadtudományi Lexikon: „a titkosszolgálati tevékenység egyik alapvető szolgálati ága, amely külföldi bizalmas politikai, gazdasági, technikai tudományos, katonai híryananyagok, adatok, információk tervszerű gyűjtését, elemzését, értékelését végzi nyílt és titkosszolgálati erővel, eszközökkel, módszerekkel”.

² Dictionary of United States Military Terms for Joint Usage, Departments of the Army, Navy, and Air Force, Washington, D.C., May 1995, p. 53, (Richelson quotes).

³ Human Intelligence (HUMINT) — ügynöki hírszerzés [4].

⁴ Technical Intelligence (TECHINT) — technikai hírszerzés.

⁵ Imagery Intelligence (IMINT) — műholdas hírszerzés.

⁶ Signals Intelligence (SIGINT) — rádióforgalom figyelése.

- egyéb, technikai jellegű adatgyűjtés (Measurements and Signatures Intelligence vagy MASINT)⁷;
 - víz-alatti, akusztikus hírszerzés (Acousint Intelligence Underwater vagy ACOUSINT)⁸;
 - kommunikációs rendszerekről történő hírszerzés (Communications Intelligence vagy COMINT)⁹;
 - elektronikus hírszerzés (Electronics Intelligence vagy ELINT)¹⁰;
 - lézeres hírszerzés (Laser Intelligence vagy LASINT)¹¹;
 - fotografikus hírszerzés (Photographic Intelligence vagy PHOTOINT)¹²;
 - rádiólokációs (lokátoros) hírszerzés (Radar Intelligence vagy RADINT)¹³;
 - telemetrikus hírszerzés (Telemetry Intelligence vagy TELINT)¹⁴.
- nyilvános forrásokból történő hírszerzés (Open Source Intelligence vagy OSINT, néhol OSCINT)¹⁵:
- adat és információgyűjtés nyilvános forrásokból;
 - szakértői tudás felhasználása.

A hírszerzési tevékenységek fenti kategóriáinak aktualitása, jelentősége időszakonként változhat. Az ügynökökkel történő klasszikus hírszerzés (továbbiakban HUMINT), mindig fontos és nem nélkülözhető.

A technikai eszközök alkalmazásán alapuló hírszerzés (továbbiakban TECHINT) területeinek aktualitása szoros összefüggésben van a technológia adott színvonalával.

A nyilvános információs forrásokat és eszközöket alkalmazó információgyűjtés (továbbiakban OSINT) régi, klasszikus területe a hírszerzésnek, ami a napjainkban zajló technológiai fejlődésnek, az információs forradalom és információs társadalom néven közismertté vált fogalmak által azonosítható jelenségeknek köszönhetően felértékelődik, lehetőségei kibővülnek. E változások természetének megismeréséhez mindenekelőtt tisztázni, rögzíteni érdemes az OSINT- al kapcsolatos néhány alapfogalmat. Az OSINT szó szerint „nyílt forrású hírszerzés”-t jelent. A „nyílt forrás” kifejezéssel takart fogalom azonosítására a „nyílt” szó nem tűnik a legalkalmasabbnak. Egyrészt nem jól tükrözi a felhasznált információ forrás jellegét. Itt egy olyan információforrásról van szó, melynek információi megkötés nélkül, bárki számára

⁷ Measurements and Signatures Intelligence (MASINT) — távmérés és érzékelés.

⁸ Acoustic Intelligence-Underwater (ACOUSINT) — felszín alatti akusztikus figyelés.

⁹ Communications Intelligence (COMINT) — kommunikációs rendszerek figyelése.

¹⁰ Electronics Intelligence (ELINT) — elektronikus hírszerzés.

¹¹ Laser Intelligence (LASINT) — lézeres hírszerzés.

¹² Photographic Intelligence (PHOTOINT) — fotografikus hírszerzés.

¹³ Radar Intelligence (RADINT) — lokátoros felderítés.

¹⁴ Telemetry Intelligence (TELINT) — távmérésen alapuló információ gyűjtők.

¹⁵ Open Source Intelligence (OSINT) — nyílt forrású hírszerzés [1] (néhol OSCINT).

akár ingyenesen, akár térítés ellenében hozzáférhetőek, és általában kifejezetten a széles nyilvánosság számára van létrehozva. Ilyen források például a különféle médiák, könyvtárak, stb. Ilyen forrásnak tekinthetőek az érdeklődők szűkebb, vagy behatároltabb körének igényeit kielégítő források is. Tipikusan ilyenek a konferencia kiadványok, cégismertető, korlátozott példányszámban vagy felhasználói kör, vagy terület számára készült publikációk. Ezeket az anyagokat a szakirodalom „szürke irodalom” (Gray Literature)¹⁶ néven is kezeli. Az OSINT szempontjából igen nagy jelentőséggel bírnak.

Másrészt a „nyílt” mint a katonai szóhasználatban, mind az informatikában úgymond már „foglalt”, bár jelentése („nyilvános, mindenki számára hozzáférhető”)¹⁷ alapján megfelelő lehetne. Első esetben egy ügyviteli kategória, iratok minősítésére használják a „titkos”, „szolgálati használatú” minősítések mellett. Az informatika több értelmezésben is használja. Például: nyílt kód, nyílt szubrutin¹⁸, nyílt rendszer, nyílt szöveg¹⁹. Ezen okok miatt megfelelőbb a rokon értelmű, „nyilvános” szó (jelentése többek között: „amit bárki használhat”)²⁰ alkalmazása, ezért a továbbiakban a „nyilvános információs rendszerek, nyilvános információs források kifejezéseket fogom alkalmazni.

Azt az információt, amit nyilvános források felhasználásával, a bárki képes, törvényes úton, törvényes eszközök használatával (kéréssel, megfigyeléssel, vásárlással) megszerezni, nyilvános információnak nevezhetjük. A nyilvánosságnak csak egy behatárolt köre számára hozzáférhető, de **nem titkos információk** is e körbe tartoznak

A fentiek alapján ezért úgy definiálható az OSINT mint olyan információgyűjtési tevékenység, ami nyilvános információ források felhasználásával, nyilvános információkhoz jut hozzá.

A CIA felmérései szerint az általa gyűjtött adatok, információk 40%-a nyílt forrásból származik és az ilyen adatgyűjtés költsége kb.1%-át teszi ki a teljes költségvetésnek²¹. A Kanadai Biztonsági és Hírszerző Szolgálat (Canadian Security and Intelligence Service) adatai szerint ők információik 80%-t szerzik hasonló forrásokból. A helyzet egy másik jellemzője, ami napjainkban válik egyre aktuálisabbá az, hogy a nyílt források mind nagyobb része válik számítógépes rendszerek segítségével (Pl. Internet) könnyen elérhetővé.

A fentiek alapján valószínűsíthető, hogy a nyílt forrásokból gyűjthető információk, adatok ma már nem nélkülözhetőek, gazdaságosan és műszakilag vi-

¹⁶ OPEN SOURCE SOLUTIONS, Inc., OSINT Handbook 1.0, 1996, www.oss.net, Chapter 3, 3005.

¹⁷ Magyar Értelmező Kéziszótár, 1017. oldal.

¹⁸ OXFORD Számítástechnikai Értelmező Szótár, 327. oldal.

¹⁹ Tannenbaum: Számítógép Hálózatok, 583. oldal.

²⁰ Magyar Értelmező Kéziszótár, 1018. oldal.

²¹ Fifth International Symposium on „Global Security & Global Competitiveness: Open Source Solutions” Sheraton Premiere at Tysons Corner, Washington D.C. 15–18, September 1996.

szonylag könnyen kivitelezhetően megszerelhetőek. Az ilyen forrásokból történő adatgyűjtés esetén kulcskérdés a források azonosíthatósága és ennek alapján az így szerzett információ értékének, katonai célú felhasználhatóságának vizsgálata. Továbbiakban kizárólag a nyilvánosan hozzáférhető, ezen belül hangsúlyozottan az alapvetően számítógépes rendszerek segítségével elérhető információforrásokkal és az így szerezhető adatok vizsgálatával foglalkozom.

E cikk célkitűzése, az OSINT **eszközeinek** (források, módszerek) és **feltételrendszerének** (szervezeti, emberi, technikai) feltérképezése, más hadseregek OSINT tevékenységének, mint példának, vizsgálata, amivel talán pontosabb képet nyerhetünk az OSINT mai lehetőségeiről, alkalmazásának módszereiről.

AZ OSINT TERÜLETEI

A hírszerzés általában kettős tevékenységet takar. Egyrészt az információt fel kell kutatni, és meg kell szerezni, másrészt a megszerzett információt (információkat) szakértők segítségével értelmezni kell. Ennek megfelelően, véleményem szerint az OSINT típusú tevékenységeket, jellegüket tekintve, két nagy csoportra bonthatjuk:

- nyilvános forrásokból történő adat illetve információszerzés;
- a polgári szféra tudásbázisának (szakértői tudás) kiaknázása.

A két terület hatékony kezelése új típusú feladatokat, szervezeteket és speciális szakértelmet kíván, amik a legtöbb hadseregben, így a magyar honvédségnél sem, még nem állnak rendelkezésre.

A klasszikus hírszerzéssel szemben, illetve mellette az OSINT néhány nem elhanyagolható előnnyel bír:

- ha bármilyen okból a hagyományos információszerzés csatornái nem működnek az OSINT *mindig* rendelkezésre áll, sokszor az egyetlen eszköz lehet a vezetési szervezetek, törzsek számára a tervezéshez szükséges adatok beszerzésére;
- olcsó, politikai kockázat nélküli eszköz.

Néhány idézet és hasonlat, vezető USA hivatalnokoktól, akik hivatásszerűen foglalkoznak az OSINT-tal, és melyek jól jelzik, hogy a világ vezető katonai erejét fenntartó államban milyen szerepet és fontosságot tulajdonítanak a nyílt források felhasználásának:

- Mr. Paul Walner az első „Nyílt források koordinátora” a CIA igazgatója mellett:
 - „a legelső megoldás forrása”;
 - „Ne küldj oda kémeket, ahová egy iskolás gyerek is eljuthat²²!”

²² OSINT Handbook.

Dr. Joseph Nye, aki a nemzeti hírszerzési szolgálat (USA) elnöke volt (1994). Tőle származik egy sok helyen idézett hasonlat, ami az OSINT információit egy puzzle darabkáihoz hasonlította. Az OSINT információi a puzzle szélein elhelyezkedő darabok, és a közepén lévő, egyéb (pl.: titkos) információkkal együtt lesz teljes a kép.

Nyilvános forrásokból beszerezhető információk típusai

A gyűjtött információk származhatnak, ismert (azonosítható) és ismeretlen (nem azonosítható) forrásból. Az ismeretlen forrásból származó adatok megbízhatósága alacsony, felhasználásuk veszélyei fokozottak, ezért kerülendőek. Ilyenek például a sajtóban sokszor megjelenő, forrást nem megadó újsághírek. Ezek értéke csekély, mert legtöbbször ellenőrizetlenek és magas a szenzáció érdekében végzett manipuláció esélye.

Az azonosítható forrásból származó információk a beszerzési forrás alapján 4 fő kategóriába sorolhatóak:

- nyilvános információk: Legálisan és etikusan, kis költséggel beszerezhető információk. megfelelő elemzés és kiértékelés után jól kiegészítheti, orientálhatja a más forrásokból, esetleg titkosszolgálati eszközökkel szerzett adatokat;
- nyilvános, de pénzért szolgáltatott információk: Legálisan, mérsékelt költségvonzattal elérhető adatok;
Példa: Cél, egy adott ország által gyártott légvédelmi rakéta képességeinek megismerése. Lehetséges megoldások:
 - a hagyományos hírszerzés (HUMINT) eszközrendszerét alkalmazva megszerezzük az eszköz dokumentációját vagy adatokat gyűjtünk róla. Drága, veszélyes, politikai kockázatokkal járó megoldás;
 - a kereskedelmi forgalomban beszerezhető műholdas felvételeket vásárolunk a gyártó kísérleti lőteréről, így a harcászati, egyébként nem publikus adatok birtokába juthatunk legálisan, kis költséggel.

Általában véve, a teljesen nyílt információkhoz képest értékesebb, megbízhatóbb és pontosabb adatok nyerhetők ezen az úton.

- titkos, csak jogosultak számára elérhető információk: Ilyen adatokhoz kémkedéssel és magas kockázattal illetve költséggel juthat az arra hivatott szervezet. Tipikus módszere hírszerző szervezeteknek, hogy ipari kémkedésnek álcázott műveletekkel jutnak ilyen adatokhoz. A kockázat szintje és a költségvonzatok magasak de a megszerzett adatok értékesek, pontosak;
- szigorúan titkos információk: Ezek az információk csak igen nehéz és kockázatos kémtevékenységgel érhetőek el és általában a költségek is itt a legmagasabbak, ezzel szemben viszont igen értékesek az így szerzett információk, adatok nagy megbízhatósága és pontossága miatt.

Az első két információ típus az OSINT témakörébe tartozik, a 3. és 4. csoportba tartozó információkat, a titkos forrásokat alkalmazó, hagyományos hírszerzés feladata (HUMINT, TECHINT bizonyos részei) megszerezni.

A fentiek alapján, a különböző forrásokból származó adatok költség és kockázati tényezőit összevetve egyre nyilvánvalóbbnak tűnik a nyílt források használatának szükségszerűsége, mivel felhasználásuk költség és kockázat csökkentést eredményez. (Ennek természetesen feltétele, hogy az adat értékét, igazságtartalmát megbízhatóan detektálni, ellenőrizni tudjuk.)

A témával foglalkozó szakirodalom idézi az öbölháború katonai repüléseit irányító egyik parancsnok kijelentését az OSINT adataival kapcsolatban:

Ha az adatok 80%-a helyes, időszerű és megkapom, akkor ez használhatóbb, mint a Top Secret összefoglalók, amik túl bőségesek, túl későn jönnek, páncélsekrény kell hozzájuk és három biztonsági tiszt szállítja őket a harctéren.²³

Megállapítható, hogy az OSINT alkalmazása katonai tevékenységek támogatására sok előnnyel járhat, de nem helyettesítheti a hagyományos értelemben vett titkos hírszerzést, hanem kiegészíti, megalapozza azt. Az így szerzett adatok, egyrészt segíthetnek a más forrásokból szerzett adatok elemzése során megmaradt fehér foltok eltüntetésében, másrészt az OSINT adatainak elemzése segíthet kijelölni a nagy hatékonyságú hagyományos hírszerzés konkrét céljait.

AZ OSINT ÖSSZETEVŐI

Az OSINT forrásokat a társadalom minden területe nyújthat. Az információ megszerzésének első lépése a lehetséges információs források feltérképezése, megtalálása. A megtalált forrásról ezután össze kell gyűjteni az elérhető adatokat, információkat, majd ezeket értékelni, válogatni, feldolgozni kell. Befolyásolja e tevékenységeket az is, hogy milyen adathordozót alkalmaz adott információforrás. Mindezen tevékenységek az OSINT részét képezik. Sokrétőségük miatt szükséges a csoportosításuk. A fentiek alapján célszerű a csoportosítást, az **információt szolgáltató** forrás, az információ eléréséhez szükséges **tevékenység** szerint, valamint az információ-hordozó, az információ elérését lehetővé tevő **adat hordozó**, közeg alapján végezni:

²³ (Navy Wing Commander Technology Initiatives Wargame 1992 Naval War College, Newport RI): „If it is 80% accurate, on time, and I can share it, this is a lot more useful to me than a compendium of Top Secret CODEWORD information that is too much, too late, and needs a safe and three security officers to move it around the battlefield.”

Az OSINT tevékenység főbb összetevői

1. táblázat

Forrás	Tevékenység	Adathordozó	
Iskolák, képző szervezetek	Megfigyelés	Elektronikus	Nyomtatott (Papír alapú)
Felsőoktatás	Információgyűjtés	Szórt	Széles tömegek számára publikált
Könyvtárak	Tájékoztató	Vezetékes	Nyílt, de csak érdeklődők szűk köre által hozzáférhető írásos anyagok
Üzleti szféra	Szakértői tudás felkutatása, alkalmazása	Elektronikus formában tárolt	Archívumok, irattárak
Sajtó	Információ vásárlás		
Információ brókerek	Információ keresés, felkutatás		
Információ szolgáltatók			
On-line ²⁴ szolgáltatók			
Kormányzati szervek			
Kormányzati információs szervezetek			

Az OSINT adatgyűjtést támogató források lehetséges típusai

Iskolák, képző szervezetek

Az OSINT által szolgáltatott információk kiértékelésének, és feldolgozásának alapvető feltétele a megfelelő szakértelem megléte, ami például ritka vagy egzotikus nyelvű források esetében nem mindig biztosított. Ilyen esetekben a polgári nyelvviskolák sokszor tudnak jól képzett tolmácsokat (egyfajta szakértői tevékenység) biztosítani.

Felsőoktatás

Intézmények szellemi kapacitása, egyetemek, főiskolák, kutatóintézetek infrastruktúrája, kiterjedt, sokoldalú adatbázisai felhasználhatóak az OSINT számára. Pl.: A Monterey Institute of International Studies az USA egyik legnagyobb adatbázisával rendelkezik a klf. nukleáris anyagok proliferációjáról, valamint óriási soknyelvű publikációs gyűjteménnyel bír, ami térítés ellenében, bárki számára hozzáférhető.

Könyvtárak

Archivált anyagaik, sajtó, tudományos publikációk, könyvek tanulmányok bármikor elérhetőek, és hatalmas mennyiségű adatot tárolnak. Archiválási tevékenységük kiemelt, kormányzati szintű támogatásával és anyagi ösztönzésével naprakész, jól használható információs forrás birtokába juthatunk

Üzleti szféra

Profit orientált szervezetek a potenciális befektetési területeikről alapos ismeretekkel rendelkeznek, mely adatok beható kommunikációs és logisztikai vizsgálatokon alapulnak, de széleskörűek az ismereteik a politikai és gazdasági korrup-

²⁴ On-line — rendszerhez kapcsolt és használható, számítástechnikai értelmező szótár [5].

ció helyzetéről, földrajzi, meteorológiai és a terület demográfiai viszonyairól is. A számukra, üzleti alapon információt szolgáltató szervezetek általában igen jól használható adatbázisokkal rendelkeznek. Egy CIA tanulmány²⁵ szerint, a feldolgozott, nyílt forrásból származó adataik 1/5-e kereskedelmi alapon, információt szolgáltatótól, 1/5-e egyetemi, főiskolai publikációból, 1/5-e kifejezetten tudományos és technikai publikációból és 2/5 egyéb, (Általában nem online, hanem papíron kiadott.) publikációból származik. Pl.: Polgári, nyílt forrású hírszerzéssel, üzleti alapon foglalkozó cégek: Oxford Analytica, világszerte 750 ügynökkel vagy az Economist Hírszerző Csoportja.

Sajtó

Kiterjedt, nagy múltú adatbázisaik, archívumaik és szakembereik mindig jól használhatóak voltak a hírszerző szervezetek számára. Az újságírók általában szakosodtak, egy-egy terület kiváló szakértői, akik kiterjedt kapcsolatrendszerrel rendelkeznek. Jellemzően, a rendelkezésükre álló információk kis részét, becslések szerint csak mintegy 10–20%-át teszik közzé és forrásaikat mindig titokban tartják. A Janet's Information Groups bevallása szerint kiadványaikban adataik átlagosan kevesebb, mint 20%-t publikálják. Minden média célja olvasói körök érdeklődésének kielégítése, felkeltése, eladási darabszámaik növelése. Ezek a szempontok, törvényszerűen fontosabbak számukra, mint közzétett információik pontossága tényszerűsége. Így a publikált információk értéke jóval kisebb, mint birtokukban lévő de nem közzétettek, illetve újságírók speciális szakismerete

Információ brókerek

Az információval kapcsolatos tevékenységek szakértői. Az információ bróker egy olyan szakértő (személy vagy szervezet), aki információk megkeresésére, kiválasztására esetleg elemzésére szakosodott megrendelői igényei alapján. Áraik széles határok között mozognak a megrendelő és a megszerzett információ természetének függvényében. Internetes hirdetések és a Burwell World Directory of Information Brokers című kiadvány alapján, például egy magán megrendelő számára, 70–120 \$ a munkadíjuk egy órára, személyes dokumentumok szállításáért 15–60 \$ kérnek dokumentumonként. (Tájékoztató jellegű adatok!) Általában adott területekre szakosodtak, adataikat nyilvános forrásokból, legtöbbször on-line módon szerzik. Csak legális forrásokra támaszkodnak, és prognózisokat, következtetéseket nem vonnak le, szemben a hírszerző szervezeteknél dolgozó kollégáikkal²⁶ (További információk: Reva Basch, *Secrets of the Super Searchers: The Accumulated Wisdom of 23 of the World's Top Online Searchers*).

²⁵ OSINT Handbook — nyílt forrású hírszerzés kézikönyve.

²⁶ További információk: Reva Basch, *Secrets of the Super Searchers. The Accumulated Wisdom of 23 of the World's Top Online Searchers*.

Információ-szolgáltatók

Információk gyűjtésére, megrendelő igényei alapján célzatos megszerzésére és elemzésére szakosodott, kiterjedt (világméretű) hálózattal rendelkező üzleti vállalkozások.

Kifejezetten OSINT információk, adatok szolgáltatására szakosodott cégek is vannak köztük. Világszerte ismertek a Jane's Information Group, az Oxford Analytica, a SPOT Image Corporation lehetőségei és képességei.

- Jane's: A Jane's Information Group adatait, nem hivatalos információk szerint a világ legtöbb hírszerző szervezete használta már. Kiadványaik²⁷, évkönyveik fegyverekről, katonai eszközökről, hadseregekről, szervezett és nem szervezett katonai erőkről biztosítanak adatokat. Pontos adatokat szolgáltat a föld minden országának katonai kiadásairól, költségvetéséről. Anyagaik csak mintegy 20%-t publikálják de nem publikált adataik kérésre elérhetőek, valamint megrendelésre részletes tanulmányt készítenek bármilyen katonai témáról. Képviselőik megtalálhatóak szinte minden országban, szoros kapcsolatban vannak a helyi, kulcspozícióban lévő emberekkel.
- Oxford Analytica: A céget az a Dr. David Young alapította, aki Richard Nixon elnöksége idején Dr. Henry Kissinger személyi titkára volt. Talán a legjobb magánkézben lévő hírszerző ügynökség. Világszerte mintegy 1000 szakértőt foglalkoztatnak, akik ellátják őket hírekkel. Megrendelőik számára készített tanulmányaik tömörek és lényegretörőek, általában nem lehetnek hosszabbak 2 oldalnál, és 4 órán belül el kell készülniük.
- Eastview Publications: Fő profiljuk térképek, és egyéb információk szolgáltatása a régi Szovjetunióval és a mai Oroszországgal, illetve utódállamaival kapcsolatban. Információikat moszkvai irodájukon keresztül szerzik be kizárólag OSINT forrásokat használva. Oroszországról és Kelet Európáról tárol és gyűjt adatokat az Access International, a harmadik világ országairól pedig THIRD WORLD RESOURCES-ön keresztül juthatunk adatokhoz.
- SPOT Image Corporation: A cég műholdas képeket készít ügyfelei számára 10 méteres felbontással. Az öbölháborúban bemutatta képességeit, 6 nap alatt feltérképezte a területet mind a célok kiválasztásához, azonosításához, mind pedig az 1:50 000-s léptékű katonai térképek számára mivel ezek nem álltak rendelkezésre a területről. A föld bármely pontjáról készítenek felvételeket. Nagyterjedésű területekről 3000–5000 \$ közti áron, magánmegrendelő számára adott objektumról 450 \$-ért vagy négyzetmérföldenként 1,5 \$ egységáron.

²⁷ International Defense Review, Jane's Intelligence Review.

- Ilyen szervezet például a magyar BHKK (Biztonságpolitikai és Honvédelmi Kutatások Központja).

*On-line szolgáltatók*²⁸

Információval kapcsolatos tevékenységüket az Internet segítségével végző cégek, amit üzleti alapon végeznek. Az OSINT szempontjából két nagy csoportra oszthatóak:

- Internet elérést és/vagy tartalomszolgáltatást²⁹ nyújtó vállalkozások. Az USA és a világ két talán legismertebb ilyen cége az AOL³⁰ és a CompuServe. A rajtuk elérhető információk alapvetően angolszász orientáltak.
- Adatbázist fenntartó, kezelő és ezt ellenszolgáltatásért, az Interneten keresztül, megrendelői számára elérhetővé tevő cégek. Az OSINT-al foglalkozók körében jól ismert ilyen nevek: Lexis-Nexis, DIALOG. Hatalmas, tematikusan rendezett adatbázissal rendelkeznek. Egy CIA teszt szerint a „CÉG” által összeállított témakörökben, csak OSINT forrásokra támaszkodva, a kapott eredmény 1/5-e a Lexis-től, 1/5-e a DIALOG-tól, 1/5-e CD-ROM-on tárolt adatokból, 2/5-e nem on-line vagy elektronikus forrásból származott. Mindkét szervezet az USA-ban található. Az USA-n kívül is könnyen találhatóak hasonlóan jól szervezett és bőséges adatbázissal rendelkező szolgáltatók. A néhány legismertebb:
 - DWPA(Derwent World Patents Index): Mintegy 20 000 dokumentumot dolgoz fel hetente a világ minden tájáról, tematikusan csoportosítják őket és rövid angol nyelvű kivonattal látják el. 1974-től kezdve találhatóak adatbázisaiban technikai, technológiai adatok, leírások, rajzok, dokumentációk.
 - Questel/Orbit: Nemzetközi szabadalmakra, szabadalmi leírásokra, védettségekre szakosodtak a technológiai és tudományos kutatások, fejlesztések minden területén. Ők szolgáltattak először on-line módon szabadalmi leírásokat. Együttműködnek az európai szabadalmi hivattal³¹, a Japán szabadalmi Információs Hivatallal³², és az Egyesült Államok Szabadalmi hivatalával.³³

²⁸ Online Services — on-line szolgáltatók.

²⁹ Megrendelők információit, WEB oldalait az Internet felhasználói tábora számára elérhetővé tevő cég.

³⁰ American Online.

³¹ European Patent Office (EPO) — európai szabadalmi hivatal.

³² Japan Patent Information Organization — Japán szabadalmi információs hivatal.

³³ U.S. Patent Office — az Egyesült Államok Szabadalmi hivatala.

- STN International: On-line kereső szolgáltatás, ami közvetlen hozzáférést biztosít közel 200 tudományos, technikai, üzleti és szabadalmi adatbázishoz. Együttműködik a Japán tudományos és Technológiai Információs Központtal³⁴ Ázsiában és Európában a Karlsruhe-i egyetemmel és a CAS-al Észak-Amerikában. A fentebb említett szervezetek és mások felsorolása és elérhetősége a függelékben megtalálhatóak.

Kormányzati szervek

A közigazgatási állami szervek szakértői (vagy nagykövetségek alkalmazottai az adott országra vonatkozó ismereteikkel) például mezőgazdasági, kereskedelmi, közlekedési, kommunikációs infrastruktúrára vonatkozó ismereteikkel rendelkeznek, így jól kiegészíthetik az OSINT eszköztárát.

Kormányzati információs szervezetek

Formálisan nem tartoznak egyetlen hírszerző szervezet fennhatósága alá sem, de folyamatos információkutató és feldolgozó, elemző tevékenységet folytatnak (leginkább a nemzetközi sajtó, médiák folyamatos figyelésével), és ez alapján készített napi vagy más periodicitású jelentéseikkel, elemzéseikkel támogatva a napi politika alakítását és a biztonságpolitikai célok megvalósítását, a mindig aktuális kormányzatok számára. A széleskörű OSINT tevékenység elődeinek tekinthetők, akik a klasszikus, nyílt forrásokra támaszkodó, nyílt információkat feldolgozó munkát végezték.

OSINT tevékenységek típusai

Tájékozódás

Aktuális és naprakész információk és általános tájékozottság biztosítása a különféle sajtótermékek és nyilvános információs csatornák folyamatos figyelésével

Információgyűjtés

Dokumentumok, publikációk, stb. archiválását, az így létrehozott adattárak folyamatos frissítését, karbantartását jelenti. Különösen fontos OSINT területnek minősíthető. Léteznek kifejezetten erre a célra alapított, szakosodott cégek, melyek a legtöbbször ingyenesen vagy kis díj mellett, bárki számára elérhetővé teszik dokumentumaikat. Néhány, a legjelentősebbek közül:

³⁴ Japan Information Center of Science and Technology — Japán tudományos és technológiai információs központ.

- FIND/SVP: (az „SVP” francia eredetű mozaikszó az „amit szeretnél” megfelelője). New York-i központi irodájukon keresztül nyújtják szolgáltatásaikat, a gyors, (2–3 darab, a megrendelő által meghatározott témakörhöz illeszkedő cikk, publikáció) és a „mély” keresést, ami alapos, széleskörű kutatómunkát jelent.
- CISTI³⁵: Profiluk, az egész világot átfogó tudományos, technikai információk térítésmentes szolgáltatása. Egyedi specialitásuk a konferencia kiadványok és riportsorozatok gyűjtése.
- Disclosure Incorporation: Üzleti és kereskedelmi információk szolgáltatása.
- Genuine Article: Globális citációs adatbázis mind a természettudományok, mind a társadalomtudományok területéről³⁶. Általában a legutolsó három hónap publikációit kivéve itt megtalálhatók, hogy ki, kitől, mit és mikor idézett. Ez közvetett információt szolgáltat, ha adott témához publikációt, vagy szakértőt keresnek.
- Uncover Reveal: Újságcikk küldő szolgáltatás, aminek adatbázisa mintegy 17 000 angol nyelvű újságot tartalmaz. A szolgáltatás ingyenes (csak postaköltség), a cikk másolatok FAX- on rendelhetőek meg, és kaphatók meg sokszor néhány órán belül.
- CIESIN³⁷ környezetvédelmi információk gyűjtésére szakosodott cég adatokkal a föld minden országából.

Szakértői tevékenység

Fordítás, feldolgozás, értelmezés, speciális ismeretekkel rendelkezők igény szerinti igénybevétele. Információ szolgáltató cégek egyik kevésbé ismert szolgáltatása szakértők felkutatása a világ bármely pontján. Egy Burundiban végzett gyakorlaton a területről legtöbbet publikáló 25 újságíró a Lexis-Nexis, valamint 10 akadémikust, akik az adott terület szakértői a tudományos információk egyetemén (Institute of Scientific Information) adatai alapján, 8 órán belül megtalálták.

Információkeresés

Hirdetések, piaci információk figyelemmel követése

Információ-vásárlás

Kifejezetten információk gyűjtésére, megrendelés alapján történő felkutatására szakosodott cégek szolgáltatásainak igénybevétele.

³⁵ Canada Institute for Scientific and Technical Information (CISTI) — kanadai tudományos és technológiai információs egyetem.

³⁶ Social Science Citation Index, Science Citation Index — tudományos citálási index.

³⁷ Consortium for International Earth Science Information Network nemzetközi föld tudományos információs központ konzorciuma.

Az adathordozó jellege

Az OSINT számára az információt hordozó közeg fizikailag kétféle lehet, vagy papír alapú, *írott* (hard copy), vagy a különböző *elektronikus* rendszerek. Ezek általában a szórt (broadcast) vagy vezetett elektromágneses hullámok elvén működő illetve elektronikus jelek mágneses vagy optikai hordozóra rögzítő, általában digitális technológiát alkalmazó rendszerek. Jelentőségük és részarányuk egyrészt a technológiai fejlődés generálta információ-robbanás miatt, másrészt az Internet rohamos terjedésével járó könnyű elérhetőség miatt igen nagy és folyamatosan nő.

Elektronikus információhordozók

Az elektronikus információhordozók fajtái:

- szórt elektronikus csatornák
 - műsorszóró rendszerek³⁸: hagyományos TV, rádió, Teletext műsoradás, helyi, országos vagy nagyobb méretekben;
 - mobil távbeszélő rendszerek (telefon, WAP, hír és egyéb szolgáltatások);
 - személyhívó rendszerek.
- vezetékes elektronikus csatornák:
 - vezetékes műsorjel elosztás (kábel TV);
 - számítógépes rendszerek (LAN, MAN, WAN);
 - helyhez kötött távbeszélő rendszerek (telefon, távíró, telefax szolgáltatások).
- elektronikusan rögzített (pl. CD-n) adatbázisok, tárolt információk:
 - egyetemek, ipari vagy kereskedelmi társulások által fenntartott, létrehozott archívumok vagy időszakos kiadványok, ahol jól azonosíthatóak a konkrét információforrások, így az itt nyert adatok megbízhatósága jó. Az adatbázisokhoz általában mind hivatalos úton, mind nem hivatalos (ekkor ez már nem OSINT módszer) módon viszonylag könnyen hozzá lehet férni;
 - internet: Az Internet műszaki alapjait tekintve besorolható lenne mind a vezetékes mind a szórt elektronikus csatornák csoportjába is, de jelentősége és összetettsége (Pl.: elérhető telefonvonalon, kábel TV rendszeren, műholdas eszközökkel, a mobil kommunikáció eszközeivel, stb.), indokolja önálló információs forrássá minősíteni. Egy teljesen nyílt, óriási és exponenciálisan növekvő, gyakorlatilag ingyenes, földrajzilag szinte bárhol elérhető elektronikusan tárolt

³⁸ Az 1992 évi LXXII. Távközlésről szóló törvény meghatározása szerint: földfelszíni vagy műholdas rendszerrel végzett egyirányú rádiótávközlési eljárás-megfelelő vevőkészülékkel rendelkező, elvileg korlátlan számú felhasználónak szánt- hangok, képek vagy egyébtermészetű adatok továbbítására.

adatokat szolgáltató információforrás. Jellemzője, hogy a kinyert adatok megbízhatósága széles skálán mozog, problémás és nehéz az adatok kiértékelése mivel az adott információforrás behatárolása igen nehéz vagy sokszor lehetetlen.

Papír alapú, írott információ-hordozók (hard copy)

- olvasók széles köre számára kiadott periodikus és nem periodikus irodalmak, (sajtó, könyvkiadás, szóróanyagok, rölapok). Hagyományos, még ma is az egyik legalapvetőbb forrásai az információgyűjtéssel foglalkozó szervezeteknek;
- korlátozott, nem széles körben terjesztett publikált anyagok.³⁹ Ilyenek lehetnek Üzleti célokból készített bemutatkozó információk, konferencia kiadványok, még publikálásra nem került nyersanyagok, helyi telefonkönyvek, egyetemi, főiskolai évkönyvek, stb. Igen nagy jelentőségűek az OSINT szempontjából, mert egyrészt célratörőbb, kevésbé cenzúrázott adatot tartalmaznak min más nyílt források, másrészt korlátozott példányszámuk és felhasználói körük miatt kisebb az átfutási idejük, így rendszerint időszerűek;
- archívumok, irattárak anyagai.

NYILVÁNOS FORRÁSBÓL SZÁRMAZÓ ADATGYŰJTÉS CÉLJAI

Hazánk biztonságpolitikájának célja a globális és regionális veszélyforrásokkal szembeni védelmi képességek megteremtése és fenntartása. Ezek a veszélyforrások egy csoportosítása az idevágó szakirodalom alapján lehet az alábbi (A felsorolás sorrendiséget nem tartalmaz!) [2]:

1. instabil államalakulatok, felbomló birodalmak nyomában megjelenő agresszív nacionalizmusok;
2. etnikai, vallási alapon történő népiirtás;
3. regionális, fegyveres konfliktusok;
4. a militáns iszlám fundamentalizmus terjeszkedése;
5. tömeges migráció, mind gazdasági, mind politikai okokból;
6. tömeges éhezés, a fejlett és fejletlen térségek közti szakadék mélyülése;
7. környezetszennyezés;
8. ipari, természeti katasztrófák;
9. katonai technológiák proliferációja;
10. nukleáris eszközök, fegyverek illetéktelen kezekbe kerülése;

³⁹ Grey Literature.

A fenti veszélyforrások elleni hatékony védekezés alapfeltétele a minél több, széleskörű és időszerű információ megszerzése és birtoklása az adott problémakörrel kapcsolatban. Hazánk esetében mindegyik veszélyforrás megjelenésének megvan a potenciális esélye. A védekezés az 5; 6; 7; 8 esetekben nem igényel feltétlenül katonai tevékenységet, a többi esetben viszont ez nem kerülhető el.

Ezeket a tevékenységeket különbözően felszerelt, képzett és élesen eltérő indíttatású erőkkel kell várhatóan megvívni a helyszín és időpont függvényében, ezért érdemes megvizsgálni, hogy milyen típusú ellenfelekkel szemben, hogyan alkalmazható az OSINT. Négy nagy csoportba sorolhatóak a lehetséges ellenfelek, mint az adatgyűjtés célpontjai [3]:

- magas technikai („high-tech muscle” warrior) felszereltségű haderők: Itt a világ vezető fegyveres erőiről van szó, akikkel szemben az OSINT nem alkalmazható jó hatásfokkal. Ezeknek a kezelésére van a legtöbb hírszerző szervezet alapvetően berendezkedve (hidegháborús korszak öröksége). Mivel ezek jól szervezett, erős, kiterjedt és tradicionális titokvédelemi rendszerekkel és eljárásokkal rendelkeznek, nyílt forrásokra nem vagy ritkán kerül ki róluk információ. Ez a titkos forrásokra támaszkodó hírszerzés igazi területe. (HUMINT, IMINT, SIGINT stb.) pl.: Speciális, igen nagy felbontású katonai műholdas rendszerek alkalmazása, amire csak a világ néhány vezető hatalmának van módja. Az így szerzett adatok mindig titkosak, jogosultak igen szűk köre számára elérhetőek. *Hazánk NATO tagsága miatt ilyen típusú veszély nem valószínűsíthető;*
- alacsony technikai („low-tech muscle” warrior) szintű haderő: Tipikusan a helyi konfliktusok szembenálló erőire jellemző szint. Őket a hagyományos hírszerzés eszközeivel igen nehéz kezelni, mert jól szervezettek, zárt kört alkotnak, nincsenek kiépített bázisaik, infrastruktúrájuk, nem vagy csak korlátozottan használnak lehallgatható kommunikációs rendszereket (telefon, rádió...), fontos információkat futárokkal, élőszóban közvetítenek. Velük szemben egyes tapasztalatok szerint (meglepő módon) jól használható a nyílt forrású adatgyűjtés. pl: A kolumbiai drogmaffiák elleni harcban sokszor a helyi sajtóorgánumok jól informált újságíróinak cikkeiből merítettek információkat (kartellek vezetői, tagjai, drogszállító útvonalak, időpontok) az ellenük tevékenykedő helyi és USA szervezetek. *Magyarország számára ilyen típusú ellenfél megjelenése valószínű, ezért indokolt a potenciális ellenfelekkel szembeni nyílt forrásokra támaszkodó adatgyűjtés bevezetése, fenntartása;*
- ideológiai vagy vallási alapon szervezett, motivált erők („low-tech brain”) pl.: Iszlám fundamentalisták, vallási, nemzetiségi alapon szerveződött fegyveres csoportok, stb.: E szigorúan zárt csoportokkal szemben szinte az egyetlen eszköz a nyílt forrású adatgyűjtés (nincs mit lefotózni,

lehallgatni, szinte lehetetlen beépülni), bár az így szerzett adatok feldolgozása igen nehézkes, nyelvi, mennyiségi problémák miatt. *A déli határaink mentén folyó délszláv konfliktus ezt a veszélyhelyzetet is megteremtette, így a nyílt forrásokra támaszkodó adatgyűjtés kiterjesztése itt is szükséges lehet, illetve előnyökkel járhat;*

- a „jövő katonái” („high-tech brain” warrior), az információs és gazdasági háborút vívó, magasan képzett és legkorszerűbb információs technológiákat felvonultató erők. Az információs háború alapvető „hadszintere” tulajdonképpen megegyezik a nyílt forrású adatgyűjtés információs forrásaival, ezért itt alapvetően fontos az OSINT részét képező, számítógépes hálózatokon zajló (főképpen az Internet) információgyűjtés. A katonai tevékenység új területe, ahol a hagyományos értelemben vett katonai műveletekkel szemben a történések más területi és idődimenziókban zajlanak. Összemosódik a béke és háborús időszak (válságkezelés időszaka), a tevékenység folyamatos csak az intenzitása változik. *Hazánknak tehát fel kell készülni az ezen a fronton zajló tevékenység információs támogatására a béke időszakában is.*

Az OSINT tevékenység legfontosabb és legalapvetőbb célja a biztonságpolitikai célok támogatása a maga sajátos és újszerű eszközeivel (részét képezve és kiegészítve a hagyományos hírszerzés tevékenységének). Tennie kell ezt a legkülönbözőbb ellenfelekkel szemben, a vallási fanatikustól a magas képzettségű, intelligens számítógépes szakemberig. A katonai szervezeteknek és az őket támogató tevékenységeknek várhatóan *aszimmetrikus kihívásokkal* kell szembenéznük, ahol erősen eltérő felkészültségű, felszereltségű és indíttatású az ellenfél.

Azokban az esetekben, amikor veszélyforrás elleni fellépés nem igényel kifejezett katonai tevékenységet (5; 6; 7; 8), az OSINT felhasználása továbbra indokolt és előnyös lehet.

NYILVÁNOS FORRÁSBÓL SZÁRMAZÓ ADATOK FELHASZNÁLÁSÁNAK TERÜLETEI A KATONAI TEVÉKENYSÉG KLF. SZINTJEIN (OSINT)

A katonai tevékenység klasszikusan két alapvető időszaka a *béke időszak* és a *háborús időszak*. Ma megkülönböztetünk egy harmadik szakaszt is, ez a *válságkezelés időszaka*.

Háborús időszakban és válságkezelés idején, a katonai tevékenység különféle szintjein eltérő igények merülnek fel a szükséges információk jellegével, típusával kapcsolatban. Általában (hagyományosan) három fő szintjét (hadászat, hadművelet, harcászat) különböztetik meg a katonai tevékenységeknek. E tevé-

kenységi szintek egymástól eltérő jellegű információ igényvel lépnek fel, így mások az OSINT lehetőségei is.

Hadászati szint: A saját csapatok lehetséges bevetési területei vizsgálatának, tanulmányozásának információszükséglete a meghatározó igény. Ilyen adatok például a terület jellemző domborzati viszonyai, időjárási jellemzők, páratartalom, adott terület történelme, stb. Az ilyen adatok meghatározó fontossággal bírnak a tervezés adott szakaszaiban. Pl.: Koalíciós kötelezettségek teljesítése során sor kerülhet technikai eszközök (járművek, fegyverek, repülő eszközök) országhatárokon kívüli bevetésére. A bevetési terület meteorológiai adatai (páratartalom, átlaghőmérséklet) jelentősen befolyásolhatják ezen eszközök bevetését.

Hadműveleti szint: A hadszíntéren folyó tevékenység megszervezéséhez szükséges információk. Pl.: úthálózat állapota, hidak mérete, teherbírása, alagutak mérete, áteresztőképessége, folyók sodrása, mélysége, gázlók állapota, stb. Ezek az információk részben elérhetőek nyílt forrásokból bár ezen a szinten nem ez az alapvető forrás, igen hasznos lehet viszont a proliferáció elleni tevékenység, a terrorizmus elleni harcban illetve a békefenntartó műveletek támogatásában.

Harcászati szint: A harctevékenység közvetlen megvívását támogató adatok információk gyűjtése. Pl.: Terület lakosságának demográfiai, kulturális adatai. Ilyen adatok kifejezetten könnyen beszerezhetőek a rendelkezésre álló nyílt források igénybevételével. A Jane's Information Group rengeteg alaphelyzetben nem publikált de kérésre elérhető adattal rendelkezik a föld minden országáról. A kereskedelmi szatellitek 10m-s felbontású műholdas képei pedig tökéletesen megfelelnek az 1:50 000-s méretarányú katonai térképek pontosításához, aktualizálásához. A SPOT Image Corporation ezeket a képeket 24–72 órán belül eljuttatja megrendelőinek a Föld bármely pontjáról.

Békeidőszakban az OSINT a megelőzés (figyelés és riasztás), eszközként segítheti a biztonságpolitikai lépések tervezését felkészülést, koalíciós tevékenységet. Az így szerzett nem titkos adatok felhasználhatóak a kiképzésben, a közvélemény mozgósítására és a katonai műveletek számára nélkülözhetetlen politikai támogatás megszerzésére.

Kiképzés, tervezés, előkészítés: Ez a terület a nyílt forrásokból történő hírszerzés igazi terepe. A hadszíntér közvetlen földrajzi, fizikai sajátosságain kívül fontos lehet minden egyéb adat, ami befolyással lehet a harctevékenység megvívásának sikerére. Ilyenek például a lakosság barátságos vagy ellenséges viselkedésére vonatkozó információk. Itt a helyi sajtó, médiák figyelése igen magas aktualitású és megbízhatóságú adatokat eredményezhet. Aktuális adatok szerezhetőek a polgári infrastruktúrák, telekommunikációs rendszerek állapotáról.

Egy ENSZ törzsvezetési gyakorlaton kipróbálták az OSINT hatékonyságát katonai körülmények között [1]. A gyakorlat Szomáliában került lebonyolításra. Egy vezetési törzs számára nem álltak rendelkezésre hírszerzési adatok a tevé-

kenységi területről ezért egyéb forrásokra kellett hagyatkozniuk. A feladatot 3 telefonhívással és kb. 5000\$ felhasználásával sikeresen megoldották. A hívások:

- Jane's Information Group: Az elért eredmény:
 - térképek 9db törzsi területről;
 - információk egyes törzsek hadrendjéről, az utolsó 2 év minden publikációja a Jane's-ból.
- Oxford Analytica: Az elért eredmény:
 - egy 22 oldalas tájékoztató három témakörben;
 - az ENSZ műveletek Szomáliában;
 - az USA tevékenysége Szomáliában;
 - USA lépések Szomáliával kapcsolatban.
- The Economist Intelligence Unit: Az elért eredmény:
 - tanulmány a terület sajátosságairól, veszélyeiről, kitérve a logisztikai problémákra valamint kikötők és repterek állapotára.

A fentiek alapján megállapítható, hogy az OSINT a katonai cselekmények szintjei közül elsősorban a hadászati tervezés támogatásánál valamint a harcászati szint tevékenységét biztosító hírszerzési tevékenység információinak kiegészítésével képes eredmények elérésére a katonai tevékenység támogatásában.

NEMZETKÖZI KÖRKÉP

Az USA-ban az NFIB⁴⁰ mintegy, 30 billió dolláros költségvetése 1%-t költi az OSINT-re míg az a feldolgozott adatok 40%-t adja. A CIA Tudományos és Technikai Igazgatóság szerint ez az arány rövidesen eléri a 70%-ot.[1] Emiatt súlyos kritikák érték az FBIS-t⁴¹, és a CIA igazgatója létrehívott egy szervezetet (Community Open Source Program Office) ami a továbbiakban szervezi és tervezi az OSINT felhasználását. Ez a szervezet azonban csak az országon belüli tevékenységért felel. Az US Védelmi Minisztériumának hasonló programját az National Air Intelligence Center irányítja és ez továbbra is alapvetően a technikai és tudományos hírszerzési forrásokra alapoz. Kezdeményezések léteznek,⁴² de az USA-nak nincs átfogó programja az OSINT katonai célú felhasználására.(1996-os adat)

Izrael: Az Izraeli OSINT előszeretettel használja az információ brókerek szolgáltatásait, illetve hírszerzése messzemenően kiaknázza az adott ország törvényeiben rejlő lehetőségeket.

⁴⁰ National Foreign Intelligence Board —külföldi hírszerzési iroda.

⁴¹ Foreign Broadcast Information Service.

⁴² Department of Energy Laboratories, Sandia and Los Alamos, U.S. Southern Command.

Ausztrália: Közvetett információk alapján⁴³ sejteni lehet, hogy Ausztráliában intenzíven foglalkoznak az OSINT fejlesztésével. Az ausztrál védelmi hírszerző szervezet rendszeresen, OSINT forrásokból származó információkkal (Papua New Guinea, a Spratley szigetek térségéről) segíti az US Csendes Óceáni Parancsnokságot.

Japán: Nagy hagyományi vannak a más országok felé irányuló OSINT tevékenységnek. Mintegy hatvan erre szakosodott szervezet, becslések szerint napi 6000 oldalnyi információt rögzít. Elsősorban a profit orientált szervezetek, kereskedelmi cégek végeznek igen aktív nyilvános forrású hírszerzést.

Singapur: Nagy hangsúlyt fektet a nyílt forrásokból történő információgyűjtésre. Központi adatbankot hoztak létre, ahol elsősorban gazdasági természetű információkat halmoznak fel. A különböző kormányhivatalok ez irányú tevékenységét a National Computer Board (NCB) hivatal koordinálja.

Franciaország: Franciaországban kormányzati szinten ösztönzik az OSINT típusú gazdasági célú hírszerzés művelését és kifejezett oktatását. 1993-ban már konferenciát rendeztek, ahol 300 meghatározó cég vezetőjét hívták meg, és bemutatták az OSINT képességeit. A konferencián részt vett Heinrich, tábornok az akkori katonai hírszerzés parancsnoka és amerikai kollégái.

Anglia: Az OSINT talán itt a legfejlettebb. Itt hozták létre az első csak ezzel foglalkozó szervezetet⁴⁴, az Egyesült Királyság nyílt forrású információk központját, ami mintaként szolgál az USA hasonló szervezeteinek kiépítésénél

Hollandia: Az Intelligence Newsletter (Párizs) és az US NOTICES (USA) információi alapján valószínűsíthető, hogy a katonai és a külföldi hírszerzést összevonták. Az új szervezetben létrehoztak egy OS (Open Source) koordinátort és az alárendelt szervezeteknél OS specialista van, aki figyeli és vizsgálja, hogy a megrendelők által igényelt információ beszerezhető e nyilvános forrásokból, mielőtt a hagyományos hírszerzés gépezetét beindítanák.

Svédország: Svédország rendelkezik olyan szervezettel, ami koordinálja a kormányzati, védelmi és üzleti szervezetek hírszerző tevékenységét valamint az egyetemek idevágó kutatási feladatait. Igen fejlett, kiépített OSINT rendszerrel rendelkeznek, amit évek óta sikerrel alkalmaznak.⁴⁵ Információk szerint, ez hírszerzési tevékenységük alapját képezi, a szükséges információk, adatok túlnyomó többségét így szerzik be. Megkérdőjelezi eredményeik súlyát, példaértékét az ország történelmi háttere, hiszen például a XX. századot is, különösebb biztonságpolitikai kihívások nélkül vészelték át. Rendszerüket magyar hírszerzők is tanulmányozták.

⁴³ Defence Intelligence Organization — védelmi hírszerzési szervezet.

⁴⁴ United Kingdom Open Source Information Center — az Egyesült Királyság nyílt forrású információk központja.

⁴⁵ Nyílt Forrású Információs Központ (Open Source Intelligence CenterTM).

Áttekintve a fenti példákat, ezek jól jelzik, hogy a fejlett, gazdag országokban határozott törekvések vannak az OSINT szervezeti keretekbe foglalására, annak várható hatékonyságnövelése miatt, ami egyidejű költség és kockázat csökkenéssel jár.

A NYÍLT INFORMÁCIÓK FELHASZNÁLÁSÁNAK KORLÁTAI

A nyílt források használata illetve az innen származó információk kezelése, felhasználása a katonai szervezetek információs tevékenységében több, komoly problémát is felvet. Ezek:

- *adatszelekció*: Nehéz felismerni az OSINT források hatalmas mennyiségű adatából az értékeseket! Képzett, a hagyományos hírszerzés szakértőitől eltérő ismeretekkel rendelkező elemzők alkalmazása jelentheti a megoldást napjainkban. A jövőbementató megoldás a mesterséges intelligencia (szakértői rendszerek) alkalmazása az adatszelekció automatikus elvégzésére;
- *értékelés*: Problémás az idegen kulturális, politikai, gazdasági és földrajzi környezetben szerzett adat értelmezése, elemzése. Itt nyelvi, helyismereti vagy egyéb speciális ismeretek hiánya merül fel. A kulcs a külső, civil szféra szakértőinek megtalálása és bevonása;
- *időszerűség*: Az aktualitás és időszerűség fokát pontosan meg kell határozni. CIA felmérések szerint, a könyvek megjelenésének *átlagos* ideje mintegy 8-10 év, szakfolyóiratokban, magazinokban megjelenő cikkek és tanulmányok esetében 10 hónap körül van, a hírek átfutási ideje (a várhatóan nagy érdeklődésre számot tartó esetekben) mintegy 10 nap, az Interneten ez csak 10 óra;
- *pontosság*: A katonai tevékenység tervezése, vezetése a rendelkezésre álló információk, adatok függvénye, így sikere is nagyban függ ezek pontosságától, időszerűségétől, megbízhatóságától. Nehéz, vagy lehetetlen eldönteni, hogy mi a jobb, fontosabb, a pontos de sok idő alatt megszerrezhető, vagy a gyorsan, azonnal rendelkezésre álló de nagyobb hibaszázalékú adatok, esetleg az információ hiánya szemben a csak magas megbízhatóságú adatok igényével. Egy meghatározó, magyar hírszerző szervezet volt vezetője szerint: „A pontosság és megbízhatóság fontosabb, mint a gyorsaság!”

A fentiekén kívül még más, alapvetően szubjektív tényezők is gátolják ma az OSINT katonai hasznosítását.

- katonai szervezetek ellenállása: A katonai szervezetek bizalma egyelőre hiányzik;

- hírszerző szervezetek: a tradicionális hírszerző szervezeteken belül erős az álláspont, hogy igazi információ csak titkos forrásból származhat. Ezt a nézőpontot erősítheti, hogy e szervezeteken belül jól ismert milyen nagy hatalom a tudás, az információ, különösen, ha az csak néhány ember birtokában van és ez élesen szemben áll a nyílt forrásokból szerezhető ismeretek természetével;
- technikai okok: További akadályozó tényező a technikai felszereltség. A hírszerző szervezetek általában a hagyományos hírszerzés eszközzel rendelkeznek, így hiányoznak az OSINT emberi és technikai erőforrásai.

Látható, hogy az OSINT alkalmazásának előnyeivel (Olcsón, gyorsan, korlátlan mennyiségben, folyamatosan rendelkezésre álló és felhasználható információ) szemben komoly problémák is felmerülnek. A legfontosabbak a pontosság és megbízhatóságbeli hiányosságok, magas a szándékos félrevezetés veszélye, amin a szakszerű elemzői tevékenység sokat javíthat. A negatívumok ellenére a világ minden fontosabb hadseregében (ha eltérő mértékben is) alkalmazzák, fejlesztik és az információszerezés területén a jövő meghatározó eszközének tartják.

Helye és szerepe a katonai tevékenység támogatásában, információ szegény helyzetben értékelődik fel, a hagyományos hírszerzési tevékenység orientálására, a szerzett adatok pótlására, kiegészítésére használva információit (megjelölve a módszert: OSINT információ), a döntési helyzetben lévő vezetőre bízva az alkalmazását. Mindent egybevetve jól látható, hogy az OSINT szerepe napjainkra felértékelődött és a korszerű hadseregek számára nélkülözhetetlenné vált.

Költségvonzatait és kockázatmentessége a kis hadseregek számára sokszor egyetlen lehetséges eszközzé teszik, fel kel tehát készülni az alkalmazására, meg kell teremteni ennek a személyi és anyagi feltételeit.

IRODALOMJEGYZÉK

- [1] Dictionary of United States Military Terms for Joint Usage, Departments of the Army, Navy, and Air Force, Washington, D.C., May 1955, p. 53, (Richelson quotes).
- [2] Dr. Vámosi Zoltán: Biztonságpolitikai kihívások a XXI. Század küszöbén, 1998 Bp., TIT HABE.
- [3] Proceedings, Volume I Fifth International Symposium on „Global Security & Global Competitiveness: Open Source Solutions” Sheraton Premiere at Tysons Corner, Sheraton Premiere at Tysons Corner, Washington D.C., 15-18 September 1996.
- [4] Hadtudományi lexikon, Magyar Hadtudományi Társaság, 1995 ISBN 963 04 5226 x.
- [5] OXFORD Számítástechnikai értelmező szótár, NOVOTRADE Kiadó, 1989 ISBN 963 58 5044 1.
- [6] Sue Ruggie.; Alfred Glossbrenner.: Information Broker's Handbook Windcrest/McGraw-Hill, 1992. ISBN 0-8306-3797-4.

INTERNET FORRÁSOK

- [1] The Army Science Board, ASARDA, URL: <http://www.sarda.army.mil/sard-asb>
- [2] Fort Huachuca, Arizona, URL: <http://huachuca-www.army.mil/>
- [3] www.janet.ucla.edu

- [4] NASA Jet Propulsion Laboratory, URL: <http://www.jpl.nasa.gov/>
- [5] NC3A Home Page, URL: <http://www.nc3a.nato.int/>
- [6] Army Digitization Office Website, URL: <http://www.ado.army.mil/>
- [7] Smart SensorWeb A Testbed Approach, URL:
<http://www.sei.cmu.edu/about/whatsnew/etter.presen/sld016.htm>
- [8] Federation of American Scientists, URL: <http://www.fas.org/>
- [9] Defense Advanced Research Projects Agency, URL: <http://www.darpa.mil/>
- [10] Defense Technical Information Center Homepage, URL: <http://www.dtic.mil/>
- [11] <http://www.milnet.com>

FÜGGELÉK

BURWELL ENTERPRISES Kiadói a „*Burwell Directory of International Information Brokers*” című kiadványnak, **Elérhetőség:** Ms. Joanne Pauline Marketing Director 3724 FM 1960W, Cím: 214 Houston, TX 77068 Tel: (713) 486-3500 x 2353, Fax: (713) 920-7086

DIALOG (Knight-Ridder) **Elérhetőség:** Mr. David Brown, Team Leader Government Team, Suite 500 1901 North Moore Street Arlington, VA 22209 Tel: (703) 908-2383 Fax: (703) 524-1680

EASTVIEW PUBLICATIONS Kelet Európa és Oroszországgal kapcsolatos publikációk, Szovjetunióban készített térképek a területről (Gray Literature), **Elérhetőség:** Manager 3020 Harbor Lane Minneapolis, MN 55447 Tel: (612) 500-0961 Fax: (612) 559-2931

FIND/SVP **Elérhetőség:** Mr. Joseph Cositore, Vice President, 625 Avenue of the Americas New York City, NY 10011-2002 Tel: (212) 645-4500, Fax: (212) 645-7681.

Information Broker's Handbook **Elérhetőség:** Sue Ruge, Alfred Glossbrenner, Windcrest/McGraw-Hill, 1992. ISBN 0-8306-3797-4.

JANE'S INFORMATION GROUP **Elérhetőség:** Mr. Robert Loughman Sales Consultant 1340 Braddock Place, Suite 300 Alexandria, VA 22314, Tel: (703)683-3700x202, Fax: (703) 836-0297

LEXIS-NEXIS **Elérhetőség:** Mr. Jeff Krattenmaker 9393 Springboro Pike, P.O. Box 933, Dayton, OH 45401-0933, Tel: Voice: (513) 865-1877, Fax: (513) 865-7902

MONTEREY INSTITUTE OF INTERNATIONAL STUDIES **Elérhetőség:** Dr. Christopher Fitz Senior Manager PNS, 425 Van Buren Street Monterey, CA 93940, Tel: (408) 647-4193 ,Fax: (408) 647-3519

OXFORD ANALYTICA **Elérhetőség:** Mr. Robin Porteus, Director of Client Services, 5 Alfred Street, Oxford OX1 4EH, UNITED KINGDOM Tel: Voice: (44 1865) 261-600, Fax: (44 1865) 242-018

SCIENCE CITATION INDEX, SOCIAL SCIENCE CITATION INDEX **Elérhetőség:** Frank Spiecker, 3501 Market St., Philadelphia, PA 19104, Tel: (215) 386-0100 ext.1374, Fax: (215) 386-6362

SPOT IMAGE CORPORATION **Elérhetőség:** Mr. Clark Nelson, Director of Communications, 1897 Preston White Drive, Reston, VA 22091, Tel: (703) 715-3100, Fax: (703) 648-1813

UNCOVER REVEAL **Elérhetőség:** Uncover Company, 3801 East Florida Suite 200 Denver, CO 80210, Tel: (303) 758-3030, Email: mwhittaker@carl.org